

א א מיי פיי מכל
אבות בליא קמב
פיי נ טושיע אהיב
פיי קנה פייק ינוכר
אלפס ינעט פייק
מ:י:
ב ב מיי טע הל' י :

ובשביעית נמי יעבד . ואל"ה הא סינח שנת שמיטת אל"ה
בהחלה חילוף ל' יום לפני ראש השנה יהיו תשובים
שנה ומשם חלק ה' שנים שלמים יש לומר כיון דגלי קרא דשמיטת
היא שנה שלמה הוא הדין דלא שונה בעיני שלמה : **רב** גידל אמר
רב לערין . ואל"ה כיון דבערין
מוקי לה אל"ה הדרא קשיא לוחסין
לדבר גידל לא משכח רב תנא כוונתיה
וי"ל דקסבר רב תנא הוא מפליג :
אמר ר"א הלכה כ"י יום כי
כפר . ואל"ה הוא ואל כי
אלעזר גופיה פסיק בפ"ק (ליל ה.)
כ"י אלעזר גד ויהו לא ולי"ה דק
הכח לא תשיב משום דל' יום כי
כ"י קאי כוונתיה הא תשיב נמי הכח
היא דל' נשים אלעזר דכ"י יום יאסע
קאי כוונתיה אל"ה משום דכ"י יום יאסע
כ"י אלעזר קבלה הכח נמי כ"י
יומי משמיה דכ"י אלעזר קאמר לה
וי"ל משום דהכח קאי כ"י כוונתיה
דקאמר וכן אהיה כ"י בלוד ולא מכח
כ"י אלעזר פסיק אל"ה הוקא
במשמיה אמר בפ"ק דהלכות
טוסייה ב"רעב :

שני תבואות . מיעוט שני שנים וכפי תבואות ומשמע כל תבואות של
שני שנים להביא תבואה שלישית ושלש תבואות לא משמח לה בשמי
שנים אל"ה מעט לעת כגון מכרה לו כאלו מלאה פירות ממלא
אולתו ואולי תבואה עד שימור קודם אל"ה הכה הרי שני
תבואות בשנה אחת ועוד יאלץ תבואה תורה אור
השמיטת שהיא שנה השלישית לפי מנין
הטול : בשביעית נמי יעבד . כגון
נמכר נתיבן וכשיגיע תשרי של
שביעית עברו שש לענין עולם והוא
יעבד ועד יוסן : לערין . היכא
דכתיב (קדוש ה) מן ששים שנה
ומעלה פשיעו לן לשנת ששים כלמטה
היא ומעלה כתיב אל"ה אל"ה מן
שנים עד כן עשרים שנה ולא כתיב
מן חמש שנים ומעלה כי לא
אשמועינן הכח מעט לעת הוא אמינא
שנה חמש כלמעלה להי אשמועינן
הכח דנתיבן ה' שנים מלאים כולל
עד הראשון שהוא מועט : לפרקין
דיוצא דופן . להיכא דלא מן ויום אחד
כגון כן עשרים ובה עשרים : מ"ט
לא אמר ליוצא דופן . הואיל וס"ל
נמי כהן מעט לעת : דומיא דהגן .
כלומר אף על גב דכהן דיוצא דופן
הו נמי מעט לעת מהו הוא שכן
ועבד דמתמיחין לא חייב בהן כלל
דלא דומיא דקדושים ועיר מומיה ועבד
עברי קמי דכתיבן הלך ערכין
נמי כתיבן אל"ה שנת עשרים לענין
שערות לא כתיב כדאורייתא אל"ה
הלכתא היא : שבוירי שבוקבה מיבעי
ליה . לישנא דקרא דכתיב (ס)
ולקנה עשרת שקלים אל"ה כן וכן
לישנא דמתמיחין היא כן עשרים וכן
עשרים : אובה ואיסק . להרעא
דירשאל לאתריה דכ"י אלעזר כן
פת : ואגמר שמעתא . דכ"י יתקביר
נחמתי : מפומיה דמר . רבי אלעזר :

**שני תבואות ימכר לך פעמים שאחתה מוכר
שלישה תבואות בשתי שנים שש שנה
יעבד ובשביעית ובשביעית נמי יעבד
שבבן ושבתת למאי הלכתא אמר רב גידל
אמר רב לענין ערכין ורב יוסף אמר לפרקין
דיוצא דופן אל"ה אביי מי פליגת אל"ה הוא
אמר דרא ואגא אמינא דרא ולא פליגין והכי
נמי מסתברא דאי ס"ד פליגי מאן דאמר
לערין לא אמר ליוצא דופן והאמר רב
הלכתא בבולה פרקין מעט לעת אל"ה למ"ד
לערין מ"ט לא אמר ליוצא דופן דומיא דהגן
מה דהגן דכתיבן אף עני נמי דכתיבן ואורך היא
שבבן ושבתת שבוירי ושבוקבה מבעי ליה
אמר רב יצחק בר רחמימי א"ר אלעזר הלכה
כ"י יום כי כ"י שאמר משום ה' אלעזר א"ר
ד"א אובה ואיסק ואגמי לשמעתא מטמייה
דמרא כ"י סליק אשכחיה ל' אלעזר אמר ליה
אמרת הלכה כ"י יום כי כ"י אמר ליה
מסתברא אמר מדכתיב פירקין תני יום אחד
הכא לא קתני שמע מינה מסתברא כוונתיה :**

תוספי הרא"ש
ובשביעית נמי יעבד .
דומיא דתנא שנה שמיטת
(ה) ליתין סתובא לערין
משמיה עבדו
שנה תחלה בשביעית
ולא אחרת ל' יום ראש
השנה השבת שנה אבל
בשנה ראשונה ולפני
ל' יום לפני ראש השנה
שנה ו"ל כיון דגלי
קרא דשמיטת
שלימה תליג שנה
ראשונה : אמר רב
גידל אמר רב לערין .
א' לערין דוקא קאמר
אל"ה דגלי רב תנא הוא
שליבא א"ר אלעזר הלכה
כ"י יום כי כ"י יתקביר
וה' א"ר אלעזר גופיה הוא
ולא תשיבמ . ואל"ה וכו' מלך
למה הזכיר סימן העליון כ"י ולא
סמקין עליה ולעיל נמי דכ"י אל"ה
סימנים ומפרש ר"ח דלכות קאי ו"ל
דלפרקין לענין עונשים וקידושין
ומילי טובה דכ"י פגמים תחתיה
כרישא דקאמר בגמרא ואל"ה ח'
חייק עליון מסתמח ככ"י ה' התחילין
גדולה היא ולריכיה נס לקדושין וגם
אמר בנחותה : **והב"א** או חוללת
או מתיבמת . ואילו היא קטנה
מתיבמת לרבס דר"מ דלא חיישי
למיטוטא גבי' : היא דקטן וקטנה לא
חוללת כ"י אל"ה חוללת בעיני שמיטת
גדולה כדאמר נמי הכה יפה אמר
שין חוללת אשכנזי כפרשה ומקטין
אשה לזית ולית לה דכ"י יום דלמור
בפרק מטות חוליה (ס' דף קה)
אשה כן גדולה כן קטנה :

הדרן עלך יוצא דופן

בא סימן . ר"מ תומר לא חוללת
ולא מתיבמת . ואל"ה וכו' מלך
למה הזכיר סימן העליון כ"י ולא
סמקין עליה ולעיל נמי דכ"י אל"ה
סימנים ומפרש ר"ח דלכות קאי ו"ל
דלפרקין לענין עונשים וקידושין
ומילי טובה דכ"י פגמים תחתיה
כרישא דקאמר בגמרא ואל"ה ח'
חייק עליון מסתמח ככ"י ה' התחילין
גדולה היא ולריכיה נס לקדושין וגם
אמר בנחותה : **והב"א** או חוללת
או מתיבמת . ואילו היא קטנה
מתיבמת לרבס דר"מ דלא חיישי
למיטוטא גבי' : היא דקטן וקטנה לא
חוללת כ"י אל"ה חוללת בעיני שמיטת
גדולה כדאמר נמי הכה יפה אמר
שין חוללת אשכנזי כפרשה ומקטין
אשה לזית ולית לה דכ"י יום דלמור
בפרק מטות חוליה (ס' דף קה)
אשה כן גדולה כן קטנה :

בא סימן "דתחתן עד שלא בא העליון או
חוללת או מתיבמת בא העליון
עד שלא בא התחתון אף על פי שאי אפשר
ר' מאיר אומר לא חוללת ולא מתיבמת והב"א
א"א חוללת או מתיבמת מפני שאמרו אפשר
לתחתן לבא עד שלא בא העליון אבל א'
אפשר לעליון לבא עד שלא בא התחתון :
ג' אע"פ שאי אפשר והלא בא בא לר'
מאיר אע"פ שאי אפשר לרבנן ולחני בא
העליון ר"מ אומר לא חוללת ולא מתיבמת
והב"א או חוללת או מתיבמת ואנא דיענא
(ה) משום דאי אפשר הוא אי לא תנא אע"פ
שאי אפשר היה אמינא רוב נשמתחתן אתי
ברישא ומיעוט עליון אתי ברישא ורבי מאיר
למעמיהו דלא חיישי למיעוטא והני מילי
אשכחן אימר מודו ליה רבנן לר"מ דעליון קדים
ומעתי' הוא דנתר בשלמא לר"מ היינו דכתיב
שדים נכונו ושערך צמח אל"ה
לרבנן איפכא מבעי ליה ה"ק כיון ששדים נכונו
בשלמא לר"מ היינו דכתיב כעשות ממצרים דרך
למען שדי געורוך אל"ה
ואיבעית אימא מאי שדי כולה כתיב וה"ק הקב"ה
לישראל איברו

הדרן עלך יוצא דופן

בא סימן "דתחתן עד שלא בא העליון או
חוללת או מתיבמת בא העליון
עד שלא בא התחתון אף על פי שאי אפשר
ר' מאיר אומר לא חוללת ולא מתיבמת והב"א
א"א חוללת או מתיבמת מפני שאמרו אפשר
לתחתן לבא עד שלא בא העליון אבל א'
אפשר לעליון לבא עד שלא בא התחתון :
ג' אע"פ שאי אפשר והלא בא בא לר'
מאיר אע"פ שאי אפשר לרבנן ולחני בא
העליון ר"מ אומר לא חוללת ולא מתיבמת
והב"א או חוללת או מתיבמת ואנא דיענא
(ה) משום דאי אפשר הוא אי לא תנא אע"פ
שאי אפשר היה אמינא רוב נשמתחתן אתי
ברישא ומיעוט עליון אתי ברישא ורבי מאיר
למעמיהו דלא חיישי למיעוטא והני מילי
אשכחן אימר מודו ליה רבנן לר"מ דעליון קדים
ומעתי' הוא דנתר בשלמא לר"מ היינו דכתיב
שדים נכונו ושערך צמח אל"ה
לרבנן איפכא מבעי ליה ה"ק כיון ששדים נכונו
בשלמא לר"מ היינו דכתיב כעשות ממצרים דרך
למען שדי געורוך אל"ה
ואיבעית אימא מאי שדי כולה כתיב וה"ק הקב"ה
לישראל איברו

תורת הב"ח
(ה) ואל"ה וכו' מלך
דכ"י יום כי כ"י יתקביר
דכ"י יום כי כ"י יתקביר
דכ"י יום כי כ"י יתקביר

הדרן עלך יוצא דופן

בא סימן "דתחתן עד שלא בא העליון או
חוללת או מתיבמת בא העליון
עד שלא בא התחתון אף על פי שאי אפשר
ר' מאיר אומר לא חוללת ולא מתיבמת והב"א
א"א חוללת או מתיבמת מפני שאמרו אפשר
לתחתן לבא עד שלא בא העליון אבל א'
אפשר לעליון לבא עד שלא בא התחתון :
ג' אע"פ שאי אפשר והלא בא בא לר'
מאיר אע"פ שאי אפשר לרבנן ולחני בא
העליון ר"מ אומר לא חוללת ולא מתיבמת
והב"א או חוללת או מתיבמת ואנא דיענא
(ה) משום דאי אפשר הוא אי לא תנא אע"פ
שאי אפשר היה אמינא רוב נשמתחתן אתי
ברישא ומיעוט עליון אתי ברישא ורבי מאיר
למעמיהו דלא חיישי למיעוטא והני מילי
אשכחן אימר מודו ליה רבנן לר"מ דעליון קדים
ומעתי' הוא דנתר בשלמא לר"מ היינו דכתיב
שדים נכונו ושערך צמח אל"ה
לרבנן איפכא מבעי ליה ה"ק כיון ששדים נכונו
בשלמא לר"מ היינו דכתיב כעשות ממצרים דרך
למען שדי געורוך אל"ה
ואיבעית אימא מאי שדי כולה כתיב וה"ק הקב"ה
לישראל איברו

א א מיי פיי מכל
אבות בליא קמב
פיי נ טושיע אהיב
פיי קנה פייק ינוכר
אלפס ינעט פייק
מ:י:
ב ב מיי טע הל' י :

בא סימן . ר"מ תומר לא חוללת
ולא מתיבמת . ואל"ה וכו' מלך
למה הזכיר סימן העליון כ"י ולא
סמקין עליה ולעיל נמי דכ"י אל"ה
סימנים ומפרש ר"ח דלכות קאי ו"ל
דלפרקין לענין עונשים וקידושין
ומילי טובה דכ"י פגמים תחתיה
כרישא דקאמר בגמרא ואל"ה ח'
חייק עליון מסתמח ככ"י ה' התחילין
גדולה היא ולריכיה נס לקדושין וגם
אמר בנחותה : **והב"א** או חוללת
או מתיבמת . ואילו היא קטנה
מתיבמת לרבס דר"מ דלא חיישי
למיטוטא גבי' : היא דקטן וקטנה לא
חוללת כ"י אל"ה חוללת בעיני שמיטת
גדולה כדאמר נמי הכה יפה אמר
שין חוללת אשכנזי כפרשה ומקטין
אשה לזית ולית לה דכ"י יום דלמור
בפרק מטות חוליה (ס' דף קה)
אשה כן גדולה כן קטנה :

בא סימן "דתחתן עד שלא בא העליון או
חוללת או מתיבמת בא העליון
עד שלא בא התחתון אף על פי שאי אפשר
ר' מאיר אומר לא חוללת ולא מתיבמת והב"א
א"א חוללת או מתיבמת מפני שאמרו אפשר
לתחתן לבא עד שלא בא העליון אבל א'
אפשר לעליון לבא עד שלא בא התחתון :
ג' אע"פ שאי אפשר והלא בא בא לר'
מאיר אע"פ שאי אפשר לרבנן ולחני בא
העליון ר"מ אומר לא חוללת ולא מתיבמת
והב"א או חוללת או מתיבמת ואנא דיענא
(ה) משום דאי אפשר הוא אי לא תנא אע"פ
שאי אפשר היה אמינא רוב נשמתחתן אתי
ברישא ומיעוט עליון אתי ברישא ורבי מאיר
למעמיהו דלא חיישי למיעוטא והני מילי
אשכחן אימר מודו ליה רבנן לר"מ דעליון קדים
ומעתי' הוא דנתר בשלמא לר"מ היינו דכתיב
שדים נכונו ושערך צמח אל"ה
לרבנן איפכא מבעי ליה ה"ק כיון ששדים נכונו
בשלמא לר"מ היינו דכתיב כעשות ממצרים דרך
למען שדי געורוך אל"ה
ואיבעית אימא מאי שדי כולה כתיב וה"ק הקב"ה
לישראל איברו

תורת הב"ח
(ה) ואל"ה וכו' מלך
דכ"י יום כי כ"י יתקביר
דכ"י יום כי כ"י יתקביר
דכ"י יום כי כ"י יתקביר

א א מיי פיי מכל
אבות בליא קמב
פיי נ טושיע אהיב
פיי קנה פייק ינוכר
אלפס ינעט פייק
מ:י:
ב ב מיי טע הל' י :

בא סימן . ר"מ תומר לא חוללת
ולא מתיבמת . ואל"ה וכו' מלך
למה הזכיר סימן העליון כ"י ולא
סמקין עליה ולעיל נמי דכ"י אל"ה
סימנים ומפרש ר"ח דלכות קאי ו"ל
דלפרקין לענין עונשים וקידושין
ומילי טובה דכ"י פגמים תחתיה
כרישא דקאמר בגמרא ואל"ה ח'
חייק עליון מסתמח ככ"י ה' התחילין
גדולה היא ולריכיה נס לקדושין וגם
אמר בנחותה : **והב"א** או חוללת
או מתיבמת . ואילו היא קטנה
מתיבמת לרבס דר"מ דלא חיישי
למיטוטא גבי' : היא דקטן וקטנה לא
חוללת כ"י אל"ה חוללת בעיני שמיטת
גדולה כדאמר נמי הכה יפה אמר
שין חוללת אשכנזי כפרשה ומקטין
אשה לזית ולית לה דכ"י יום דלמור
בפרק מטות חוליה (ס' דף קה)
אשה כן גדולה כן קטנה :

בא סימן "דתחתן עד שלא בא העליון או
חוללת או מתיבמת בא העליון
עד שלא בא התחתון אף על פי שאי אפשר
ר' מאיר אומר לא חוללת ולא מתיבמת והב"א
א"א חוללת או מתיבמת מפני שאמרו אפשר
לתחתן לבא עד שלא בא העליון אבל א'
אפשר לעליון לבא עד שלא בא התחתון :
ג' אע"פ שאי אפשר והלא בא בא לר'
מאיר אע"פ שאי אפשר לרבנן ולחני בא
העליון ר"מ אומר לא חוללת ולא מתיבמת
והב"א או חוללת או מתיבמת ואנא דיענא
(ה) משום דאי אפשר הוא אי לא תנא אע"פ
שאי אפשר היה אמינא רוב נשמתחתן אתי
ברישא ומיעוט עליון אתי ברישא ורבי מאיר
למעמיהו דלא חיישי למיעוטא והני מילי
אשכחן אימר מודו ליה רבנן לר"מ דעליון קדים
ומעתי' הוא דנתר בשלמא לר"מ היינו דכתיב
שדים נכונו ושערך צמח אל"ה
לרבנן איפכא מבעי ליה ה"ק כיון ששדים נכונו
בשלמא לר"מ היינו דכתיב כעשות ממצרים דרך
למען שדי געורוך אל"ה
ואיבעית אימא מאי שדי כולה כתיב וה"ק הקב"ה
לישראל איברו

תורת הב"ח
(ה) ואל"ה וכו' מלך
דכ"י יום כי כ"י יתקביר
דכ"י יום כי כ"י יתקביר
דכ"י יום כי כ"י יתקביר